

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3364/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Zombori Zoltán, Zombori Ügyvédi Iroda; 1074 Budapest, Dohány utca 14.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint Harta település külterületén lévő, hat ingatlan esetében a hartai Lenin Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet (a továbbiakban: mgtsz.) földhasználati joga volt bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásban 1960–1961. évektől. A Kalocsai Körzeti Földhivatal ezen ingatlanok tekintetében a perbeli alperes, a Magyar Állam tulajdonjogát jegyezte be a földhasználati jog törlése mellett 2010-ben. Az elsőfokú földhivatali határozattal szemben az indítványozó fellebbezéssel élt; az elsőfokú határozatot a másodfokú földhivatali határozat helyben hagyta. Ezt követően az indítványozó a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, erre irányuló kérelmét a Kecskeméti Törvényszék elutasította. Az indítványozó későbbi keresetében a fenti ingatlanok vonatkozásában azt kérte, hogy az eredeti állapot visszaállítása címén az indítványozó földhasználati jogát jegyezze vissza, és ennek tűrésére kötelezze az alperest. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és azt a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság nem derítette fel a releváns tényállást, mivel helytelenül határozta meg az indítványozó követelésének jogalapját és azt, hogy melyik jogszabályi rendelkezés alapozza meg a keresetet, így nem volt lehetőség a döntés érdemi felülbírálatára.
- [4] Az indítványozó pontosított keresetében elsődlegesen az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 62. § (1) bekezdésének d) pontjában szabályozott kiigazítási, másodlagosan az Inytv. 62. § (1) bekezdésének a) aa) alpontja alapján törlési, harmadlagosan pedig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:184. § (1)–(2) bekezdéseinek és 6:88. § (1) bekezdésén alapuló kérelmet terjesztett elő, mindhárom jogcímen a perbeli ingatlanok vonatkozásában az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot visszaállítása körében az indítványozó földhasználati jogának visszajegyzését és az alperes ennek tűrésére kötelezését kérte.
- [5] A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy a perben érintett ingatlanok tekintetében az indítványozó jogelődjének, az mgtsz.-nek a földhasználati joga volt bejegyezve földrendezés jogcímen. A Kalocsai Körzeti Földhivatal a Magyar Állam tulajdonjogát jegyezte be azzal, hogy a tulajdonosi jogokat az agrárpolitikáért felelős miniszter a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet útján gyakorolja. A bejegyzés jogcíme-ként a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (a továbbiakban: Ámt.) 25/A. § (1) bekezdése került megjelölésre. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Bács-Kiskun Megyei Földhivatal az elsőfokú földhivatali határozatot helyben hagyta. A másodfokú határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelmet a Kecskeméti Törvényszék elutasította érdemi vizsgálat nélkül tekintettel arra, hogy az indítványozó az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéstől számított egy éven túli időpontban terjesztette elő a fellebbezését.
- [6] A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét megalapozottnak találta, erre tekintettel megkereste az érintett megyei kormányhivatal járási hivatalát, hogy az indítványozó földhasználati jogát eredeti állapot visszaállí-

tása, téves bejegyzés kiigazítása jogcímén jegyezze be. A Törvényszék megállapította többek között, hogy az indítványozó elsődleges kereseti kérelme tekintetében bizonyította az Inyvtv. 62. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállását. Ugyancsak helyesen hivatkozott arra, hogy az Ámt. 25/A. § (1) bekezdése mellett figyelembe veendő a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény (a továbbiakban: Fkbt.) 12. § (5)–(6) bekezdései is. A Törvényszék kimondta, hogy a földhivatali határozatok meghozatalának időpontjában nem álltak fenn az Ámt. 25/A. § (1) bekezdése szerinti feltételek, mivel a földhasználóként bejegyzett indítványozói jogelőd nem szűnt meg jogutód nélkül, jogutódja az indítványozó. Emiatt, valamint más körülmények miatt az indítványozó helytállóan hivatkozott arra, hogy az alperesi jogszerzés téves jogszabály-alkalmazáson alapult, és földhasználati joga törlésével sérelmet szenvedett.

- [7] A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésére eljárva az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában megerősítette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és helytállóak voltak a levont jogi következtetései is. A Fővárosi Ítéltábla kiemelte, hogy az Ámt. 25/A. § (1) bekezdése szerinti feltételek nyilvánvalóan nem álltak fenn.
- [8] A másodfokú bíróság döntésével szemben az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. Felülvizsgálati kérelmében az alperes egyrészt eljárásjogi jogszabálysértésre, másrészt anyagi jogi jogszabálysértésre hivatkozott. Az anyagi jogi jogszabálysértés tekintetében az alperes előadta, hogy tévesnek tartja az eljáró bíróságoknak azt az álláspontját, hogy a perbeli ingatlanokra az Ámt. 25/A. §-a és az Fkbt. 12. § (6) bekezdése ne vonatkozna.
- [9] A Kúria ítéletében kiegészítette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal, hogy az indítványozó zártkörűen működő részvénytársaság a mgtsz. jogutódként „részleges átalakulással” jött létre 1999-ben, az mgtsz. ezt követően tovább működött, majd végelszámolás eredményeként jogutód nélkül megszűnt 2000-ben. A kiegészített tényállás alapján a Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét alaposnak tartotta, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította.
- [10] A Kúria megállapította a kereseti kérelem tartalmi szempontú értelmezésével, hogy az indítványozó nem kiigazítási igényt érvényesített, azt az eljáró bíróságok tévesen minősítették a kiigazításra vonatkozó törvényi rendelkezések szerint. A kereseti kérelem az Inyvtv. 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti törlési keresetként minősíthető. Az indítványozó a bekövetkezett sérelmet a megszűnt mgtsz. jogutódként, a földhasználati jog saját javára történő „visszajegyzésével” kérte orvosolni. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó gazdasági társaság a jogelőd mgtsz. részleges átalakulásával jött létre, az átalakulás után az mgtsz. még tovább működött, majd az végelszámolással, jogutód nélkül megszűnt. Ezen események alatt nem történt változás a perbeli ingatlanokat terhelő földhasználati joggal kapcsolatos bejegyzésekben; a per iratai alapján a földhasználati jog jogosultja mindvégig a jogutód nélkül megszűnt mgtsz. és nem az indítványozó gazdasági társaság volt. A Kúria az indítványozó jogutódlása tekintetében kiemelte, hogy az indítványozó nem állította a perbeli ingatlanra vonatkozó tulajdonjog vagy egyéb, a használatra jogosító önálló jogcím megszerzését, nem a „saját” jogát érvényesítette, hanem törlési keresetét kizárólag részleges átalakulással bekövetkező jogutódlására alapozta. Az mgtsz. közös földhasználati joga, annak sajátos jogi, gazdaságtörténeti gyökereire figyelemmel kizárólag termelészövetkezetet illethet, az átalakulásával létrejövő gazdasági társaságot nem. Az indítványozó törlési keresete így nem lehetett alapos, mivel a megszűnt mgtsz. jogutódként az indítványozó gazdasági társaság saját javára kérte a földhasználati jog bejegyzését. A Kúria ítélete szerint az indítványozó harmadlagos keresete sem alapos, mivel a Ptk. hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 1. § a) pontja értelmében a perbeli esetben az új Ptk.-nak a harmadlagos kereset alapjaként megjelölt rendelkezései nem alkalmazhatók.
- [11] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [12] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében képviselt álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti a tulajdonhoz való jogát, mivel az ítélet következtében a földhasználati jogától mint tulajdoni védelem alatt álló vagyoni jogtól elesett. A tulajdonhoz való jog sérelmét jelenti továbbá az is, hogy az érintett ingatlanok tekintetében a részarány-tulajdonosok tulajdoni várományaiktól elestek.
- [13] Az indítványozó szerint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria az alperes által előadottakat nem fogadta el, azokra az ítéletben nem hivatkozik, ennek ellenére az indítványozó számára kedvezőtlen ítéletet hozott. A tisztességes bírósági eljárás elvének sérelmét jelenti a kúriai ítélet váratlansága, amely olyan kérdéseket tett az eljárás tárgyává, illetve az ítélet részévé, amelyekre az indítványozónak nem volt lehe-

tősége reflektálni, a jogutódi minőségét bizonyítani. Az indítványozó előadása szerint a felülvizsgálati kérelemnek nem volt része az indítványozó jogutódi minőségének vizsgálata, azt a felperes nem kérdőjelezte meg. A tisztességes bírósági eljárás elvének további sérelmét jelenti az indítványozó szerint az is, hogy a Kúria nem megfelelően, jogszabály felhívása nélkül kérdőjelezte meg az indítványozó jogutódi minőségét. Az indítványozó e körben sérülni vélte még a fegyverek egyenlőségének és a peres felek egyenjogúságának elvét is.

- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a Kúria ítéletében anélkül kérdőjelezte meg az indítványozó jogutódi minőségét, hogy az az eljárás bármely korábbi szakaszában kétséges lett volna, illetve hogy a jogutódlás bizonyítását bármelyik félre bizonyítási teherként osztotta volna ki. Ennek következtében az indítványozónak nem volt lehetősége a jogutódlást érintő döntéssel szemben jogorvoslással élni.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a jogerős bírósági döntést, a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítéletét 2017. január 25-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. március 16-án adták postára. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [17] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége fennáll, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. Az Alkotmánybíróság a 26/2013. (X. 4.) AB határozatában (Indokolás [161]) összefoglalta a tulajdonhoz való alapjogra vonatkozó gyakorlatát: „[a]z Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában a következőket állapította meg: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más” [26/2013. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [161]]. Az indítványozó az ügyben földhasználati joga elvesztését, illetve más, az alapügyben ügyfélként nem szereplő személyek feltételezett tulajdoni várományának elvesztését sérelmezi. Ez a hivatkozás önmagában nem alapozza meg az alapjogként védett tulajdonhoz való jog sérelmének vizsgálatát. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a Kúria ítéletében nem az indítványozó tulajdoni igénye tekintetében foglalt állást, hanem a törlési kereset megalapozottságáról. Ugyancsak megjegyzendő, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszán keresztül nem érvényesítheti a részarány-tulajdonosok tulajdoni várományát helyettük. Erre tekintettel az indítványozó érvei nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem pedig a Kúria ítélete vonatkozásában a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [20] A benyújtott alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog sérelmével összefüggően valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára kedvezőtlen bírósági döntések kritikája, amely nem vet fel alkotmányossági kérdést. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói jogalkalmazás helyességét, valamint a Kúria döntését vitatja. Az indítványozó az ítélet vizsgálatát tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tényállás megállapítása, valamint a tények értékelése, és az abból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság.

- [21] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az indítványozó ugyanakkor azt is állította, hogy a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mivel nem indokolta, hogy az indítványozó miért nem minősül jogutódnak. Az indítványban felhívott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a Kúria ítéletében számot adott a döntését alátámasztó érvekről. A bíróságok döntése szükségszerűen érinti a peres felek perbe vitt jogait és jogos érdekét. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. A fentiek alapján az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [22] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes (még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető) jogorvoslatokra vonatkozik, ezért a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a jogorvoslathoz való joggal nem hozható összefüggésbe {például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A rendkívüli jogorvoslatra (felülvizsgálatra) senkinek, így az indítványozónak sincs az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből levezethető alapjoga. A jogorvoslathoz való alapjog az Alkotmánybíróság irányadó fent hivatkozott gyakorlata értelmében nem terjed ki a felülvizsgálati kérelem mint rendkívüli jogorvoslat előterjesztésére. Erre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [23] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [24] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/901/2017.

